

Mahir Sayın'ın "Bolşevik köklerimiz bizden yeniden yapılanma istiyor" yazısının özellikle Che ile ilgili bölümünü okurken doğrusu hayret ettim. Deniliyor ki:

"Nasıl Küba devriminin derslerini dünyaya yaymak isteyen Che, ABD emperyalizminin o deneyime karşı ne yapılması gerektiğini bilerek karşı çıkması yüzünden başarısızlıktan başarısızlığa gitmişse, Türk burjuvazisi de aldığı o dersle, Türkiye sosyalist hareketini beş yıl boyunca, özel harp dairesince organize edilen sivil faşistlerle çatıştırdı. Kongo'da, Bolivya'da Che'nin başına gelen 1980 öncesinde de Türkiyeli ve Kürdistanlı sosyalistlerin başına geldi."

Bu belirlemede Che'nin Kongo'daki başarısızlığıyla ilgili yapılan değerlendirme hiç doğru değildir, Bolivya için de önemli oranda doğru değildir.

Yazıdaki diğer görüşler üzerinde durmayacağım ve bu diğer görüşler Che ile ilgili doğru olmayan örnekler verilmeden de ifade edilebilirdi.

Kongo'dan başlayalım...

Che Guevara Kısa Uzun Bir Hayat kitabının konuyla ilgili 32-35. sayfalarından aktarıyorum.

Daha önce Belçika sömürgesi olan Kongo'da bağımsızlıktan sonra ilk Başbakan Lumumba öldürülmüş ve ülkede karışıklık başlamıştır. Küba 1965 yılında Kongo'ya 120 ve 200 kişiden oluşan iki askeri birlik gönderir. Birliklerinden birisinin komutası Che'de diğerininki Küba Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi J. Risquet'tedir.

Buradan çıkacak sonuç, Kongo'daki başarısızlığın özel olarak Che'ye değil bu savaşta resmi olarak yer alan Küba'ya ait olduğudur.

Che Kongo deneyimiyle ilgili yazdığı kitap “**The African Dream – The Diaries of the Revolutionary War in Kongo**” (Afrika Rüyası – Kongo’da Devrimci Savaşın Anılar) adını taşır ve “Bu bir başarısızlığın tarihidir” cümlesiyle başlar.

Kübalılar Kongo’ya ulusal kurtuluş savaşı örgütlemek için gitmiştir ama bir süre sonra bu ülkede ulusun bulunmadığını hayretle göreceklerdir. Kongo devleti vardır ama Kongo ulusu yoktur. Halk yerel gruplar arasında bölünmüştür ve her grup diğerini dikkate almadan hareket etmektedir. Kongolu askerlerin emperyalizme karşı savaşmak gibi sorunu yoktur, düşünce ufukları yerel çıkarlarla sınırlıdır.

SSCB’nin yaptığı silah yardımı büyük oranda çarçur edilmektedir.

Che “Biz Kongoluları Kübalılaştırmak için gittik” der ama sonuçta Kübalılar Kongolulaşırlar. Kongolular savaşta ısrarcı değildir ve hemen kaçırmaktadırlar. Kübalı askerler de bu durumda “Onlar bile ülkesini savunmuyorsa biz neden savunalım?” diye düşünecektir.

Kongo’da önceden düşünülmemeyen inanılmaz bir sorun çıkar: iletişim. Kübalılarla Kongolular arasında ortak dil bulunmadığı için iletişim sorun olur. Bu örnek Kübalıların Latin Amerika koşullarını dünya çapında genelleştirdiklerini göstermektedir. Orada, Brezilya dışında herkes İspanyolca konuştuğu için iletişim sorun değildir ama sayısız yerel dile sahip Kongo’da sorundur.

Kongo’da örgütlenmeye çalışılan ulusal kurtuluş savaşı başarısız olur, Kübalılar ve Che geri döner.

Che kitabında başarısızlıklarını emperyalizme bağlamaz.

Che’nin Bolivya’daki başarısızlığında ise ABD emperyalizminin rolü vardır ama bu rolü Che’nin gerillasının büyük hataları temelinde değerlendirmek gerekir. Hatayı herkes yapar ama bu kadar

büyük hatalar yapılmıyadı gerilla savaşı en azından daha uzun sürerdi.

İlk önemli hata, Che'nin Küba deneyimini iyi incelememiş olmasıdır. İnanılmaz gibi görünüyor ama böyledir.

Küba'da devrimin önderi Sosyalist Parti adını taşıyan Komünist Partisi değil, 26 Temmuz Hareketi'dir. Fidel Castro ve arkadaşları Sierra Maestra'ya ülke çapında örgütlü 26 Temmuz Hareketi'ne dayanarak çıkmıştır. Onlar karaya çıktıkları sırada Küba'nın ikinci büyük kenti Santiago de Cuba'da ayaklanma planlanmıştı. Ayaklanma bastırılır ve önderi Frank Pais öldürülür. Bir ülkenin ikinci büyük kentinde başarısız da olsa ayaklanma yapabilmek için önemli bir örgütlenme gereklidir.

Che'nin Bolivya'da böyle bir örgütü yoktu. Ek olarak Bolivya Komünist Partisi de gerillaya şiddetle karşıydı.

İkinci önemli hata, savaş alanıdır. Sierra Maestra küçük köylülüğün yıllardan beri toprak mücadelesi verdiği politik olarak hareketli bir alandır ve kitle gerillayı hemen destekleyecektir. Che ise Bolivya'da arazi olarak uygun ama ıssız bir alanda gerilla mücadelesine başlar. Gerilla birliğinin bulunduğu alan coğrafi olarak iyidir ama ülkenin politik çatışma merkezlerinden uzaktadır.

Bu bağlamda gerillanın tecrit edilmesi zor olmamıştır.

ABD, Bolivya ordusunu anti gerilla taktikleriyle eğitir. ABD'nin ikinci bir Küba olmaması için müdahalesi vardır ama Che'nin hataları müdahalenin kısa sürede sonuç almasına neden olmuştur.

Ve unutulmaması gerekir: Küba'da savaşan esas olarak Kübalılardı, Che aralarındaki tek yabancıydı (Arjantinli). Bolivya'da ise böyle bir durum yoktur. Komünist Partisi gençlik örgütünden koparak gerillaya katılanlar da bulunmakla birlikte Che'nin adıyla anılan gerillada Che Bolivyalı değildir, başka bir ülkedendir.

Sonuç olarak řu söylenebilir: ağır hatalar yapılmazsa, emperyalizm müdahale bile etse, kısa sürede sonuç alamaz ve kaybetmesi ihtimali de vardır.

Kongo'da yapılan hatalar inanılmaz derecededir. Kübalılar gittikleri ülkeyi oraya vardıktan sonra tanıdımlar ve hayrete düşmüşlerdir. Ulusal kurtuluş savaşı örgütlemek istiyorsunuz ama ulusu bulamıyorsunuz!

Bolivya ise Küba'ya hiç benzememektedir. Gerilla birliğinin ülke içinde örgütlenmesi ve desteęi yoktur.

Yenilebiliriz ve tarih boyunca çok sayıda sosyalist yenilmiřtir.

Yenilginin nedenini önce kendimizde aramamız gerekir.

Sorun sürece dahildir.

Emperyalizm ve yerli burjuvazi doğal olarak her türlü sorunu çıkaracaktır.

Kaybedersek, bu sorunları aşamadığımız için kaybetmişizdir, onlar sorun çıkardığı için değil...